

Entrevista amb el president iugoslau

Una catàstrofe infinita

Dobrica Cosic és des del mes de juny president de la nova República de Iugoslàvia, ara integrada solament per Sèrbia i Montenegro, després de la divisió de l'estat multinacional sud-eslau.

Nascut a Sumadija, Sèrbia, al si d'una família camperola, Dobrica Cosic va lluitar durant la Segona Guerra Mundial contra l'exèrcit alemany com a jove comissari polític, al costat dels partisans comunistes de Tito. Més tard, la seva obra literària, especialment dedicada al destí de l'imperi serbi (*El temps de la mort, Particions*), va convertir Cosic en un dels novel·listes més llegits i, temporalment, en l'escriptor de la cort del titoisme. En 1968 la crítica a la política "antisèrbia" de Tito va provocar la ruptura de Cosic amb el Comitè Central del PC Serbi per "divergència nacionalista". Des d'aleshores aquest cantellut intel·lectual, amb una greu lesió cardíaca, va viure a Belgrad com un dissident respectat. El seu credo pacifista i les denúncies de violacions dels drets humans encara van reportar-li més popularitat. Cosic, de 71 anys, a qui recreen una relació ambivalent amb el dirigent serbi Milosevic, disposa en el seu nou càrrec estatal del poder de la paraula, però no del de les armes.

—*Senyor Cosic, el seu col·lega escriptor Václav Havel acaba de fracassar com a president de la federació txecoslovaca que s'escindeix. ¿El Solgenitsyn serbi, com la gent l'anomena, sent l'amenaça d'un destí semblant?*

—Havel venia de l'oposició quan va pujar al poder. Aquest no ha estat mai el meu objectiu. Jo n'estava al marge quan molts amics de l'oposició van fundar els seus partits contra el titoisme. Estic convençut que el millor servei que puc oferir a les persones és com a escriptor.

—*I tanmateix s'ha deixat persuadir per acceptar el càrrec de president de la Iugoslàvia reduïda...*

—Creieu-me, mai no m'hauria assegut en aquest despatx de Tito si el meu país no es trobés en una situació tan difícil que de vegades em sembla desesperança-

da i tot. No voldria ocupar aquesta cadira ni un dia més del que és necessari per al meu país. Els meus deures estan clarament delimitats, la meua col·laboració només pot ser modesta.

—*¿No tem d'acabar com un personatge tràgic si el seu prestigi és utilitzat per cobrir una brutal política d'expansió, una violència que personalment no ha abonat mai?*

—Queda exclòs que jo serveixi de coartada per a ningú o cap cosa.

—*¿Quin poder té el president de l'actual Iugoslàvia, doncs, per a posar fi a la carnisseria de Bòsnia-Hercegovina?*

—Cap, ni és tampoc la meua comesa principal, perquè, en aquesta guerra, no hi participen ni l'exèrcit iugoslau, ni els ciutadans de Iugoslàvia, ni cap altra organització. Jo tan sols puc donar consells, apel·lar i garantir que la República de Iugoslàvia no s'immiscirà en el conflicte de Bòsnia-Hercegovina.

—*Però, ¿qui ha de creure-ho, això? ¿Què nega la responsabilitat de Sèrbia en la guerra de Bòsnia?*

—A Bòsnia hi ha una guerra religiosa, una guerra entre nacions, una guerra civil i una guerra d'extermini. El principal agressor és Croàcia, que als territoris en combat té més de 50.000 soldats, ha introduït la seva moneda pròpia als territoris conquerits i té l'objectiu de crear una Gran Croàcia, inclosa la Bòsnia Occidental. El pacte entre els presidents Izetbegovic i Tudjman n'és la prova...

—*...¿I ara! El pacte entre musulmans i croats és una reacció de defensa contra l'ofensiva dels serbis.*

—No, els musulmans trenquen qualsevol alto el foc. Només quan l'estranger, que té croats i musulmans sota el seu patronatge, els exigeixi enèrgicament de deixar les armes, hi haurà pau. Nosaltres, els polítics de la República Federal de Iugoslàvia, també influïrem en els serbis de Bòsnia.

—*I al final de la lluita, ¿amb què es trobarà Bòsnia? ¿Amb un repartiment del botí entre Croàcia i Sèrbia?*

—La República Federal de Iugoslàvia no participarà en cap cas en la divisió de Bòsnia-Hercegovina. Cal dur a terme immediatament unes negociacions sobre la creació de cantons ètnics. Amb això s'eliminarien els motius d'aquesta guerra. Seria fatal que alguna de les bandes intentés de crear territoris ètnicament purs. Això provocaria una catàstrofe infinita.

—*Mentrestant Sèrbia ha conquerit el 65% del territori bosnià. ¿O no?*

—Els serbis no lluiten per percentatges. Volen protegir la pròpia població, com els croats i els musulmans. Tan sols allà on viu la població és justificada una ocupació del territori. El 65% per als serbis no seria realista, ni tampoc just.

—*¿Els musulmans bandejats tindran el dret de tornar a la seva antiga pàtria?*

—Naturalment. Tot i que Iugoslàvia no pugui garantir-ho amb lleis pròpies, hi intercedirem políticament perquè els musulmans puguin tornar a casa seva. Aquestes comunitats multinacionals han de ser protegides com a territoris democràtics i com a regions autònomes nacionals i religioses.

—*Depuració ètnica és una expressió que recorda fatalment els nazis alemanys.*

—Sí, al darrere, s'hi amaga una ideologia feixista, inhumana i antidemocràtica. La condemnem.

—*Només que fins ara les mesures no són les mateixes per a tothom: a les regions croates protegides per l'ONU els refugiats serbis ja tornen a casa, i als croats, els és prohibit, això.*

—No ho sé. No n'estic informat.

—*¿Creu realment que després de tot l'odi i dels assassinats els musulmans poden tornar als cantons serbis? ¿La separació ètnica no esdevé precisament forçosa i inevitable?*

—No puc imaginar-me que en el territo-

Dobrica Cosic rep contínues acusacions d'ambivalència amb el dirigent serbi Milosevic, ja que en el seu nou càrrec no té el control de les armes sèrbies..

ARXIU

ri serbi de Bòsnia pogués haver-hi un genocidi dels musulmans. Però és clar que tampoc no puc garantir-ho. L'única cosa és aquesta: ¿per què parlem només dels musulmans? ¿Què passa amb els serbis? Sabem perfectament que a Sarajevo es van cometre uns crims terribles contra els serbis, en tinc moltes proves.

—Per al món, Sèrbia és l'agressor. Ara es relacionen sota etiqueta sèrbia deportacions i execucions en massa.

—Doneu-me'n exemples, fets.

—Per començar, els emboscats de Sarajevo, que ara també compten amb orfes entre les seves víctimes mortals.

—Segons les meves informacions, aquests emboscats són musulmans.

—Organitzacions d'ajuda independents confirmen que hi ha camps de concentració per als musulmans. ¿Cal que diguem noms?

—No sé res d'aquests camps de concentració. Si realment existeixen, naturalment que els condemno com a persona

civilitzada. Però he sentit dir que també hi ha camps d'aquests per als serbis. És simplement mentida incriminar sempre només els serbis. Per totes bandes es cometien uns crims espantosos.

—Vostè mateix ha qualificat aquesta guerra d'absurda, però el consideren un dels pares intel·lectuals del nou nacionalisme serbi.

—Això és una horrible mistificació, una mistificació banal: Dobrica Cosic us aposta un milió de dòlars que en tots els meus llibres no trobareu ni una sola línia en què jo atii l'odi contra uns altres pobles. Si perdeu l'aposta, pagueu-me una llimonada. Sóc escriptor i no m'he dedicat mai a l'obscura política del nacionalisme. Ningú en la literatura iugoslava no ha escrit més textos que jo contra el nacionalisme.

—Ens referim a la seva participació en aquell famós memoràndum de l'Acadèmia Sèrbia de les Ciències, de l'any 1986. La tesi de "tots els serbis en un estat", el

nacional-bolxevista Milosevic va fer-se la seva de molt i molt bon grat.

—Aquest memoràndum és diferent de com el presenten diversos xovinistes. A més, jo no vaig ser membre de la comissió de redacció. El tret fonamental del memoràndum és l'antititoisme i el iugoslavisme tradicional. No crec que Milosevic n'hagi deduït res. Tan sols els extremistes nacionalistes defensen la idea de "tots els serbis en un estat". La Gran Sèrbia és un sintagma romàntic, nacionalista, i mai no ha estat l'objectiu de la ideologia nacional sèrbia.

—¿Per què a les acaballes del segle XX, doncs, tants intel·lectuals de Belgrad encara són víctimes del mite nacional serbi?

—La història del poble serbi és una història de guerres d'alliberament, amb rebel·lions i lluites per un estat propi. En un poble com aquest viu la consciència del seu passat, dels seus propis valors, de les seves grandeses. El mite de Kosove

encara és molt viu entre tots nosaltres.

—*Al Camp de les Merles de Kosove els cavallers serbis van triar la mort abans de sotmetre's als turcs.*

—Cada generació ha tingut les seves derrotes i també el seu paradís. Una part de la nostra intel·ligència està influïda nacionalment, però aquest nacionalisme es nodreix de la literatura i del convenciment que Kosove és la mare pàtria de Sèrbia. Allà hi ha uns valors històrics i culturals incalculables, de l'edat mitjana. No podem renunciar a aquests valors.

—*A tots els estats plurinacionals que van deslliurar-se de la camisa de força del comunisme hi ha tensions ètniques. Però enlloc no s'han descarregat tan violentament com en el cas dels sud-eslaus dels Balcans. ¿Això només s'explica per la hipoteca de la història?*

—En part, sí. L'agrupació dels sud-eslaus després de la Primera Guerra Mundial es va produir sota unes circumstàncies molt favorables: una unió de pobles que havien estat en guerra entre ells. Aquest estat de Iugoslàvia va ser destruït després per factors externs. La idea iugoslava no estava ancorada en l'ànima de la gent. Era una ideologia

intel·lectual que es basava en vincles culturals.

—*Així i tot, Tito aconseguí de mantenir unit l'estat multinacional.*

—Però els pobles no conviuen en una societat democràtica, sinó sota el despotisme de Tito. Va ser aquesta oligarquia comunista la que a la fi va destruir Iugoslàvia.

—*Iugoslàvia no s'ha enfonsat per causa del despotisme de Tito, sinó per la nomenklatura comunista de Sèrbia que, en lloc de passar a la democràcia, ho ha fet a l'expansionisme d'una Gran Sèrbia.*

—No, Iugoslàvia s'ha enfonsat pel secessionisme de Croàcia i d'Eslovènia, que volien aconseguir per la força els seus propis estats i sotmetre'ls a la política castròfica de la CE. Els europeus tenen una gran responsabilitat històrica en la tragèdia de Iugoslàvia.

—*Si Sèrbia hagués acceptat la confederació proposada per les altres repúbliques, en lloc de fer una política d'unificació, la guerra s'hauria pogut evitar. Iugoslàvia s'ha esmicolat per ella mateixa i no per algunes intervencions estrangeres.*

—És cert que les ideologies nacionalis-

tes són responsables de la desintegració. Quan les forces secessionistes eren massa intenses només teníem dues sortides: o bé una escandinavització de Iugoslàvia o la guerra. Però Europa ha reconegut precisament les fronteres internes traçades pels comunistes, que no són justificades ni ètnicament, ni històricament, ni geopolíticament.

—*El seu cap de govern, Milan Panic, declarava no fa pas gaire a Der Spiegel que ell reconeixeria aquestes fronteres. Que, de moment, no hi havia res de millor.*

—Potser ho devia dir en un altre context. En tot cas, no comparteixo aquest parer. En la composició definitiva de Iugoslàvia ha de valer el dret d'autodeterminació dels pobles.

—*Si els albanesos de Kosove no volen conviure amb els serbis, ¿per què no han de tenir també el dret d'autodeterminar-se?*

—Aquest dret no pertoca a les minories nacionalistes. Això seria simplement secessionisme, un dret que es reivindica quan es vol provocar una guerra o quan es vol destruir l'estructura d'un estat. Nosaltres no donem suport a la secessió.

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

1er. cognom _____ 2on. _____ Nom _____ Tel. part. _____
 Domicili _____ C.P. _____ Població _____
 Any de naixement _____ Professió _____ Tel. Treball _____ D.N.I. _____

Se subscriu al setmanari EL TEMPS per un període d'UN ANY, prorrogable si no hi ha ordre en contra, i un import de 18.762 pessetes.

Amb pagament:

- Anual (1 rebut per la quantitat abans citada)
 Semestral (2 rebuts de 9.381 pessetes. Sols en el cas de pagament per banc).
 32.500 (Europa) 41.500 (America)

•La subscripció representa un descompte de més de l'11% sobre el preu de venda als quioscos.

Forma de pagament:

- Dom. bancària Xec bancari adjunt
 Gir. postal num. _____

(Firma)

Distinguits senyors: Caixa/Banc _____ Agència _____
 Adreça _____ Població _____
 Nom i adreça del titular del compte _____

Els Pagueu que fins a nova ordre els rebuts que presentarà Edicions del País Valencià, S.A. per l'import de la subscripció anual a pagar en:

- 1 rebut anual 2 rebuts semestral

siguen pagats amb càrrec: _____ de _____ 199 _____

C/c Llibreta Num. _____

(Firma)

EDICIONS DEL PAÍS VALENCIÀ, S. A.
 Avinguda del Baró de Carcer, 40, 13a.
 Tel. (96) 352 48 69 • C.I.F. A-46186821
 46001 VALÈNCIA

EL TEMPS
 Setmanari d'informació general

DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Iugoslàvia s'ha enfonsat pel secessionisme de Croàcia i Eslovènia, que volien aconseguir per la força els seus propis estats".

ARXIU

—*¿Quina és la diferència entre els drets humans per als serbis de Croàcia i els albanesos de Kosove? ¿Els albanesos només són persones de segona classe?*

—La diferència és molt gran. Els serbis de Croàcia o de Bòsnia eren un poble en què es basava un estat. Va ser amb aquesta Iugoslàvia destruïda que van esdevenir una minoria discriminada. Els albanesos, en canvi, sempre han estat una minoria nacional a Iugoslàvia. Ells tenen el seu propi estat. No poden edificar en territori iugoslau el seu segon estat.

—*L'anomenat despertar serbi ha resultat devastador per als Balcans: desenes de milers de morts, tres milions de fugitius, milions i milions de pèrdues... una bogeria.*

—A Sèrbia i a Iugoslàvia ha despertat la consciència democràtica i nacional. Una cosa legítima. Atribuir a aquest despertar desenes de milers de víctimes és una mentida històrica. La guerra, l'han provocada els secessionistes croats i eslovens.

—*Les sancions de l'ONU sembla que no cauen especialment sobre la reduïda Iugoslàvia. ¿Què passaria, però, si s'arriba a una intervenció militar?*

—Hem satisfet totes les premisses prèvies per a anul·lar les sancions. I no veig

cap mena de motiu per a una intervenció militar. Seria una veritable tragèdia, no solament per als pobles de Bòsnia-Herzegovina, sinó per a Europa i el món sencer.

—*¿No hi ha el perill que una explosió a Kosove s'escampi per tot el sud dels Balcans, que els albanesos ataquin Macedònia i que Bulgària no permeti que Sèrbia s'annexioni Macedònia?*

—¿D'on ho heu tret això, que Sèrbia vulgui apropiarse de Macedònia?

—*El president serbi Milosevic ha ofert la divisió de Macedònia al primer ministre grec Mitsotakis. Aquest va confirmar-ho a Der Spiegel.*

—D'aquesta oferta, no en sé res. Jo tampoc no l'acceptaria. Iugoslàvia no té cap tipus d'ambició respecte a Macedònia, ni la vol conquerir ni compartir-la amb ningú. I fiquen-vos una cosa al cap: l'esclat de la guerra als Balcans només s'esdevindrà quan s'encenguin les metxes necessàries des de fora. I aleshores sí queestic d'acord amb això que dieu, una gran desgràcia és imminent als Balcans.

Però la República Federal de Iugoslàvia, sens dubte, no vol desestabilitzar els Balcans. Volem pau i, al més aviat possible, unes relacions normals amb

Eslovènia, Croàcia, Bòsnia-Herzegovina i Macedònia. Una unió duanera comuna, una cooperació econòmica... Per nosaltres són qüestions vitals.

—*A la fi del mes d'agost hi ha a Londres una conferència internacional sobre Iugoslàvia. ¿Sèrbia estarà disposada a comprometre's a alguna cosa?*

—Iugoslàvia hi representarà l'opció de l'autodeterminació de tots els pobles. Només així es pot assegurar una pau duradora als Balcans. En la conjuntura actual d'una guerra persistent i de l'estatus no aclarit dels serbis en aquests estats, no acceptarem en cap cas les fronteres actuals.

—*Si s'arriba a la fi de la carnisseria i a les negociacions de pau, encara restarà la tèntrica paraula de l'escriptor Dobrica Cosic: "Els serbis han perdut en la pau el que van guanyar en la guerra".*

—Espero que això no es torni a repetir. Seria una gran injustícia i un focus permanent de crisi per a futures guerres en aquesta part d'Europa. El seny històric ha de vèncer.

—*Gràcies per l'entrevista, senyor Cosic.*

Olaf Ihlau, Renate
© Der Spiegel
Trad.: Carme Gala